

Водарчук А. О.

*аспірант першого року навчання спеціальності 051 Економіка,
Класичний приватний університет
м. Запоріжжя, Україна*

DOI: <https://doi.org/10.36059/978-966-397-366-1-37>

ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ МОЛОДІЖНОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА В УКРАЇНІ: ВИКЛИКИ ПОВНОМАСШТАБНОЇ ВІЙНИ

Розвиток молодіжного підприємництва в Україні є надзвичайно актуальним в контексті сучасних викликів, з якими стикається Україна. Перш за все, війна суттєво впливає на економічну ситуацію в країні в цілому. Необхідність залучення суттєвих ресурсів для оборони і відновлення деокупованих територій змушує уряд та бізнес-спільноту перерозподіляти фінансові й людські ресурси, що впливає на умови розвитку молодих підприємців.

Нестабільна економічна ситуація впливає на мотивацію молоді до створення власного бізнесу. З одного боку, війна може стимулювати підприємницькі ініціативи, наприклад, у сферах, пов'язаних з виробництвом озброєння або військовим обладнанням. З іншого боку, загроза втрати капіталу та ресурсів може зменшити інтерес молоді до певних видів підприємництва. Воєнний стан та нестабільність змушують підприємців змінювати стратегії бізнесу та адаптуватися до нових умов. Молоді підприємці часто виявляються особливо вразливими у цьому контексті через обмеженість ресурсів і доступу до ринків.

Однією з головних проблем останніх років для України є молодіжне безробіття. Більше 40% української молоді прагнуть працевлаштуватися за кордоном через фінансовий песимізм і недовіру до економічних можливостей своєї країни, вкладаючи свій потенціал у розвиток інших держав [3].

Майбутнє молоді у працевлаштуванні, економічному зростанні країни та наповненні бюджету через податки працюючих бізнесів ми бачимо саме в молодіжному підприємстві. Це сприятиме підвищенню рівня зайнятості серед молоді та створенню нових малих підприємств і додаткових робочих місць. Розвиток молодіжного підприємництва

слід розглядати як один з ключових напрямів економічної політики країни [3].

Загалом 82% молодих людей відзначили втрати через війну. Можливо, 18% респондентів, які не вказали втрат, або не усвідомлюють їх, або вважають свої втрати незначними порівняно з іншими, оскільки стресові та економічні фактори торкнулися всіх. Незважаючи на воєнний стан, в Україні діє багато ініціатив, спрямованих на навчання початківців та діючих підприємців ефективним методам ведення бізнесу. Останніми роками з'явилася велика кількість шкіл підприємництва, які надають молодим бізнесменам важливі знання в галузях економіки, маркетингу, бухгалтерії та фінансів. Отримавши теоретичну базу, молодь закріплює її через майстер-класи або наставництво досвідчених підприємців. Проходження професійної практики за кордоном також відкриває нові можливості для амбіційних підприємців, дозволяючи їм здобувати навички та знання у досвідчених закордонних підприємців, а також співпрацювати з іноземними партнерами [4].

Завдяки підтримці різних проєктів молодь України матиме змогу повірити у свої сили та реалізувати потенціал у своїй державі. Молодь завжди була рушієм змін у будь-яких галузях, а їхні сучасні та прогресивні ідеї допомагають створювати нові проєкти для розвитку країни. У результаті стартапи зможуть залучати інвестиції та підтримувати економіку країни.

Молодь в Україні активно реєструється в якості фізичних осіб-підприємців при започаткуванні власного бізнесу. Якщо станом на січень 2022 р. кількість ФОПів складала 1938 тис., то в 2023 р. їхня кількість перевищила 2 млн осіб. При цьому, після початку повномасштабної війни 48% ФОПів відкриваються особами, яким менше 35 років, що характеризує перспективність малого підприємництва для молоді навіть в умовах повномасштабної війни [1].

Проблемою є те, що в Україні відсутній ефективний законодавчий механізм, який би гарантував молодим спеціалістам перше робоче місце. Тому необхідно переймати досвід розвинених країн і створювати умови для самозайнятості молодого покоління. Неможливо заперечити, що формування досконалих ринкових відносин неможливе без ефективного функціонування підприємницької діяльності. Це вимагає створення умов, які сприяють організації підприємництва для всіх категорій населення, і особливо для молоді.

Підприємницька діяльність, започаткована молоддю, позитивно впливає на соціально-економічний розвиток, інноваційність країни та вирішення проблем зайнятості молодого покоління. Молоді люди здатні швидко реагувати на споживчі запити, освоюючи випуск дрібносерійної, унікальної продукції або надаючи специфічні послуги в окремих ринкових сегментах. Сучасна молодь має високий рівень освіти, їхні знання актуальні. Молоде покоління відзначається креативністю і адаптивністю мислення, що позитивно впливає на конкурентоспроможність бізнесу та його цифровізацію. Розвиток молодіжного підприємництва шляхом створення спільнот підприємців може зменшити напруженість на ринку праці, підтримати зайнятість молоді та покращити соціально-економічний стан країни в умовах воєнного стану та повоєнного відновлення [2].

Успіх молодіжного підприємництва значною мірою залежить від цінностей культури, таких як моральні й етичні норми ділових відносин підприємців, що формують їх контрактну культуру. Сучасна система формування інноваційного потенціалу молоді для розвитку молодіжного підприємництва в Україні визначається такими аспектами:

1. Стан інноваційного та цифрового розвитку України, який впливає на інституціональне середовище в країні.

2. Рівень матеріального забезпечення більшості українських громадян, який не дозволяє адекватно сформувати інноваційний потенціал молоді на рівні розвинених європейських країн.

3. Система середньої та вищої освіти, яка потребує переосмислення щодо змісту надання освітніх послуг, спрямованих на підготовку суб'єктів господарювання у ринковому середовищі, з урахуванням нових інформаційних технологій та інноваційних методів.

4. «Відтік молодих мізків» за кордон, що призводить до зменшення кількості та якості кваліфікованих молодих спеціалістів в Україні.

5. Проблеми безробіття серед випускників закладів вищої освіти з економічною та юридичною освітою, викликані несприятливим правовим та економічним середовищем для їх самозайнятості та підприємницької діяльності.

6. Низький рівень загального соціокультурного розвитку молоді, що відображається на їхній пасивності та невпорядкованості в соціальній взаємодії, що обмежує їхні можливості для творчого росту та розвитку [3].

Ці аспекти визначають складну картину сучасного українського суспільства, яка потребує системних змін та підтримки для

стимулювання інноваційного підприємництва серед молоді. Розвиток таких галузей, як інформаційні технології, логістика, фінансові технології, забезпечується в основному за рахунок відкриття стартапів молоддю, а тому, відсутність додаткових обмежень з боку державних органів, а також збереження низького податкового тиску, дасть змогу тримати і далі позитивні темпи розвитку молодіжного підприємництва в таких важливих на сьогодні галузях для економіки України.

Література:

1. Економіка українських фопів в реальному часі. Оpendatabot. URL: <https://opendatabot.ua/open/foronomics>
2. Капліна А. І. Молодіжне підприємництво: проблеми та шляхи їх вирішення. *Ефективна економіка*. 2020. № 11. С. 1–5.
3. Краус К., Краус Н., Осецький В. Молодіжне підприємництво та політика підтримки молоді в умовах воєнного стану. *Європейський науковий журнал Економічних та Фінансових інновацій*. 2023. № 1(11). С. 151–164.
4. 82% молодих людей в Україні зазнали втрати через війну. Інформаційне агентство «Конкурент». URL: <https://konkurent.ua/publication/117769/82-molodih-ludey-v-ukraini-zaznali-vtrati-cherez-viynu/>